

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Kateřiny Šimáčkové a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 2. 2010, č. j. 174/10, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 10. 2011, č. j. 9 A 73/2010 - 68,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se žalobou u Krajského soudu v Brně domáhal, aby krajský soud zrušil shora označené rozhodnutí, jímž žalovaná zrušila určení advokáta stěžovateli podle § 20 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění. Krajský soud usnesením ze dne 17. 3. 2010, č. j. 30 A 19/2010 - 6, postoupil věc Městskému soudu v Praze (dále též „městský soud“) jako soudu místně příslušnému.

[2] Městský soud vyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku usnesením ze dne 11. 6. 2010. Dne 23. 6. 2010 stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků tím, že soudu zaslal prohlášení o svých osobních, majetkových a výdělkových poměrech. O této žádosti městský soud rozhodl tak, že ji usnesením ze dne 10. 10. 2011, č. j. 9 A 73/2010 - 68, zamítl. Právě toto rozhodnutí městského soudu stěžovatel napadl kasační stížností, jejíž projednání a rozhodnutí je předmětem tohoto řízení.

[3] Městský soud ve svém zamítavém rozhodnutí uvedl, že stěžovatel institutu osvobození od soudních poplatků zneužívá. K tomuto závěru dospěl městský soud s ohledem na počet sporů, které stěžovatel vede a především na samoúčelnou povahu některých uplatněných procesních návrhů (u Městského soudu v Praze je těchto žalob vedeno 184, z nichž naprostá většina napadá rozhodnutí žalované, její nečinnost či nezákonný zásah). Městský soud konkretizoval, že tyto spory vycházejí zpravidla ze žádosti stěžovatele o bezplatnou právní službu podanou podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii pro podání ústavní stížnosti proti rozhodnutím civilních a správních soudů. Průběh těchto sporů označil městský soud za stereotypní: poté, co žalovaná stěžovateli advokáta určí, není tento ochoten přistoupit na podmínky stanovené v rozhodnutí a advokát často požádá žalovanou o zrušení určení pro ztrátu důvěry mezi ním a klientem. Žalovaná určení zruší a následuje žaloba a řízení před soudem, v nichž stěžovatel podává návrhy na určení lhůty k provedení procesního úkonu, opakovaně upozorňuje soud na údajně nesprávné označení žalované v údaji o jejím sídle, domáhá se nápravy zřejmých nesprávností v rozhodnutích, opakovaně uplatňuje námitky místní nepříslušnosti Městského soudu v Praze, zpochybňuje doručení jemu adresovaných písemností, aj.

[4] Podobná situace nastala podle městského soudu i v nyní projednávaném případě. Rovněž tento případ tedy svědčí o tom, že stěžovateli prioritně nejde o to, aby se dobral vyřešení sporné otázky, respektive aby mu byla soudem poskytnuta ochrana jeho práv. Ze stěžovatelem učiněných kroků v řízení lze naopak usuzovat, že jeho záměrem je vyvolání a vedení sporu jako takového, přičemž samotná podstata sporu se s ohledem na množství jeho procesních úkonů a jejich nejednoznačnost vytrácí. Stěžovatel rovněž podle městského soudu odmítá brát zřetel na rozhodnutí soudu, který je tak nucen opakovaně posuzovat tytéž otázky, přestože jsou již rozřešeny i Nejvyšším správním soudem, a nerespektuje poučení, jichž se mu od soudu dostává. Na tomto základě měl městský soud za to, že pokud stěžovatel hodlá svá práva vymáhat popsaným způsobem, je spravedlivé po něm požadovat, aby soudní řízení vedl s vědomím existence nákladů řízení.

[5] Proti tomuto usnesení stěžovatel brojil kasační stížností, v níž uvedl velké množství kasačních námitek. V závěru stěžovatel dodal, že se domáhá zrušení tohoto usnesení a přiznání náhrady nákladů dosavadního řízení ve výši 38,- Kč. Stěžovatel mimo jiné namítal, že soud má při posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků hodnotit podklady, nikoli úkony účastníka řízení před jiným soudem. Dále stěžovatel zdůrazňuje, že soudní rozhodnutí nemá povahu precedentu; nebyla tedy přesná úvaha městského soudu, že se stěžovateli již v jiných rozhodnutích dostalo odpovědi na otázky, které opět vznáší. Podle stěžovatele je pošetilá úvaha soudu o tom, že podání nepřípustného návrhu je šikanou soudu ze strany účastníka. Stěžovatel rovněž namítal, že údaj o stovkách nevyřízených žalob nesvědčí o svévoli navrhovatele, nýbrž o aktuální vymahatelnosti práva před městským soudem. Stěžovatel rovněž nesouhlasil se závěrem, že pro posouzení žádosti není důležitá míra úspěšnosti žaloby, nýbrž samoúčelná povaha některých uplatněných procesních návrhů a počet sporů. Takový závěr je podle názoru stěžovatele projevem dokonané libovůle, diskriminace a zaujatosti. Tvrzení, že stěžovatel „nehodlá spolupracovat“ s žádným advokátem, jsou v právních kruzích možná šířenou povídačkou o stěžovateli, nemůže nicméně odůvodnit závěr o zjevné bezúspěšnosti žaloby. Stěžovatel rovněž poukazuje na to, že soud odmítá uznat nebagatelnost jiných nákladů řízení pro osobu v hmotné nouzi, především poštovné, papír, inkoust, tisk.

[6] Nejvyšší správní soud hodnotí kasační stížnost jako přípustnou, neboť byla podána osobou oprávněnou [§ 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.")], opírá se převážně o důvody uvedené v § 103 s. ř. s. a není nepřípustná ani z jiných důvodů plynoucích z § 104 s. ř. s. Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že stěžovatel není v řízení o kasační stížnosti zastoupen a že neuhradil soudní poplatek za toto řízení. Nicméně za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení, jímž byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, by trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku či na podmínce povinného zastoupení znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77).

[7] V dalším přistoupil Nejvyšší správní soud k věcnému posouzení kasační stížnosti v rozsahu stěžovatelem uváděných námitek a dospěl k závěru, že tato kasační stížnost není důvodná.

[8] Dosavadní judikatura Nejvyššího správního soudu připouští, aby soud upřel žadateli dobrodiní osvobození od soudního poplatku. Nejuceleněji je tento závěr vyjádřen v městským soudem citovaném rozsudku ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, v němž je uvedeno: „*Nejvyšší správní soud předně uvádí, že zneužívání dobrodiní osvobození od soudních poplatků je nepochybně důvodem způsobilým legitimizovat odklon od dosavadní rozhodovací praxe. Má-li soud v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele, musí se v rámci tohoto postupu zabývat i otázkou, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem. Jakkoliv § 36 odst. 3 s. ř. s. oproti § 138 odst. 1 o. s. ř. výslovně nereprobuje osvobození účastníka řízení od povinnosti platit soudní poplatek v případě „svévolného uplatňování práva", úvaha v naznačeném smyslu musí být imanentní součástí posouzení specifických okolností žádosti a individuálních poměrů žadatele a uplatní se tedy i v soudním řízení správním. Opačný závěr by byl v přímém rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení nemohl pouze pro svou nepříznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu. Usnesení, kterým městský soud nevyhoví žádosti o osvobození od soudních poplatků v případě evidentního zneužívání práva na přístup k soudu, nemůže být s posledně jmenovaným právem účastníka řízení v rozporu.*"

[9] Městský soud v nyní posuzovaném případě nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků z důvodu, že stěžovatel tento institut zneužívá. K tomuto závěru dospěl městský soud na základě úvahy o způsobu, jakým stěžovatel spory vyvolává, co je podstatou těchto soudních sporů a jak soudní spory vede. Městský soud konstatoval, že stěžovatelovy spory probíhají stereotypním způsobem, což dokládal i na nyní projednávaném případu.

[10] Nejvyšší správní soud se ztotožnil se závěrem městského soudu, že stěžovatel v nyní řešené věci zneužívá institutu osvobození od soudních poplatků, avšak vedly jej k tomu poněkud odlišné důvody, než ty, z nichž vycházel městský soud v napadeném usnesení.

[11] Jak je uvedeno v citaci rozsudku č. j. 8 As 22/2010 - 91 shora, je třeba okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků bedlivě vážit v každém jednotlivém případě. Podle dosavadní judikatury se má za to, že stěžovatel zneužívá institutu osvobození od

soudního poplatku mj. v případech, kdy podává žaloby proti rozhodnutím žalované, kterým bylo jeho žádostem o určení advokáta vyhověno, kdy polemizuje s podmínkami určení advokáta vyplývajícími přímo ze zákona, apod. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22). V této věci se však stěžovatel domáhá žalobou kasace rozhodnutí žalované, kterým bylo stěžovateli zrušeno určení advokáta. Po soudu tedy stěžovatel požaduje zrušení pro něj negativního rozhodnutí. V žalobě stěžovatel poukazuje na některé nesrovnalosti v písemném vyhotovení tohoto rozhodnutí, z nichž dovozuje jeho nicotnost, namítá, že není dostatečně odůvodněno a že mu nebylo řádně doručeno. V takto vedeném sporu Nejvyšší správní soud prvky samoúčelnosti neshledává, má naopak za to, že se podstata tohoto řízení dostatečně odlišuje od případů, kdy zdejší soud dospěl k závěru, že stěžovatel v řízení postupoval účelově. Za těchto okolností se tedy bez dalšího o zneužívání institutu soudních poplatků nejedná. Na tom nic nemění ani skutečnost, že tento spor probíhá velmi podobným způsobem, jako velké množství dalších stěžovatelem iniciovaných řízení.

[12] Nejvyšší správní soud však přece jen dospěl k tomu, že ke zneužití dobrodiní osvobození od soudních poplatků ze strany stěžovatele došlo, avšak z jiného důvodu, než který uvádí městský soud. Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel požádal žalovanou o určení advokáta pro účely řízení o ústavní stížnosti vedené u Ústavního soudu pod sp. zn. I. ÚS 1786/09 dne 6. 10. 2009. Dne 1. 12. 2009 pak vyřízení této žádosti urgoval a žalovaná o ní rozhodla dne 11. 12. 2009 (č. j. 2344/09). Jak však Nejvyšší správní soud ověřil, byla předmětná ústavní stížnost odmítnuta Ústavním soudem usnesením ze dne 3. 8. 2009 pro neodstraněné vady (dostupné na http://nalus.usoud.cz). Stěžovatel tedy přesto, že si již musel být vědom tohoto procesního vývoje své věci, požádal o určení advokáta, urgoval rozhodnutí žalované v této věci a po více než dva roky vedl řízení o přezkoumání rozhodnutí o zrušení určení tohoto advokáta, přestože bylo předmětné určení advokáta již fakticky konzumováno a již nehrozilo, že by se ocitl bez ochrany svých práv a oprávněných zájmů v řízení před Ústavním soudem. Právě s ohledem na tyto skutečnosti se Nejvyšší správní soud ztotožnil se závěrem městského soudu, že se v nyní projednávané věci podstata stěžovatelova sporu vytratila.

[13] Za tohoto faktického stavu je závěr městského soudu ohledně účelovosti stěžovatelova procesního postupu namístě, byť k němu Nejvyšší správní soud dospěl na základě jiných důvodů než městský soud. Vzhledem k tomu, že je výrok napadeného usnesení městského soudu správný, rozhodnutí je přezkoumatelné a řízení, které vedlo k jeho vydání, netrpělo žádnou procesní vadou, nemusí být Nejvyšším správním soudem rušeno, byť jej městský soud vystavěl na nesprávných důvodech (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 Afs 104/2008 - 66, publikovaný pod č. 1865/2009 Sb. NSS).

[14] Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl podle § 110 odst. 1 poslední věta s. ř. s.

[15] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. a § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží podle § 60 odst. 1 s. ř. s. a contrario. Žalovaná, jako procesně úspěšný účastník řízení, nárok na náhradu nákladů řízení neuplatnila, přičemž ani ze spisu nevyplynulo, že by jí

náklady nad rámec její běžné úřední činnosti vznikly. Z těchto důvodů jí Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. března 2012

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu